

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr. Vredništvo in opravištvo sta na mestnem trgu št. 10.

Lastnosti cerkvene glasbe.

(Po razlaganju kanonika dr. Jakoba v Regensburgu. Zapisal J. L.)

„*Antiphonarii et Gradualis fundamenta despiciunt; ignorant, super quo aedificant.*“
Papež Janez XXII.

Kaj pomeni beseda „cerkveno“ v glasbi? O tem izrazu se je slišalo vže mnogo različnih pojmov in ta needinost v razlagi izhaja gotovo odtod, ker nimamo pravega zaumena, kaj da je bistvo cerkvene glasbe. Vprašaj jih deset, kaj je cerkvena glasba in znabiti slišiš od vsakega drugačen odgovor. Nekateri si mislijo cerkveno le negativno, to je nasprotno posvetnemu. Cerkevno in necerkveno jim je toliko, kakor sveto in vsakdanje, ali pa imajo cerkveno v obče za pobožno, spodbudno, blaživno, ginljivo itd. Malo jih je namreč, kateri bi se vprašali v resnici, kaj da je bistvo cerkvenosti.

Nasproti toliko različnim nazorom moramo toraj pred vsem vedeti, odkod da dobi glasba značaj „cerkvenega“. Značaj cerkvenega dobi glasba le odtod, komur služi, služi pa liturgiji. *) Ker ima liturgija vže svojo glasbo, katera je *κατ' ἐξοχήν* cerkvena, je sedaj vprašanje, kakošne lastnosti mora imeti vsaka druga glasba, če hoče biti podobna liturgični glasbi.

Vsaka glasba, o kateri se more reči, da je cerkvena, mora biti:

- I. liturgiji vsestransko podložna,
- II. z liturgijo v soglasji in
- III. v popolni zvezi z liturgijo.

O teh treh točkah bomo sedaj obširneje govorili.

I.

Ko so začeli v 14. stoletju nekateri po lastnem okusu komponirati ter so zapustili na ta način koralovo podlago, tedaj je povzdignil svoj svarilni glas papež Janez XXII. rekoč: „*Antiphonarii et Gradualis fundamenta despiciunt; ignorant, super quo aedificant.*“ (Zaničujejo temelj, kateri se nahaja v antifonariju in gradualu, ter ne vedo sedaj, česa bi se držali.) Liturgično petje je toraj Rim vedno zahteval in tega zahteva še dandanašnji. Škofje v svojih ukazih in cerkveni zbori v svojih določilih kažejo cerkveni

*) Beseda „liturgija“ nam pomenja cerkvene obrede, ki se vrše spremljani od liturgičnega petja, to je od koral.

glasbi le to podlago. Lepo piše dr. Proske*) v tem obziru: „Kakor je skrbela Cerkev za neskaljenost v veri, skoraj ravno tako je skrbela tudi za ohranjenje liturgičnega petja. Zato se mora imenovati koral sveto pismo vsake cerkvene glasbe“.

Prva lastnost toraj, katero mora imeti glasba, ako hoče biti cerkvena, je ta, da je liturgiji vsestransko podložna. Cerkvni skladatelj mora najpoprej skrbeti, da svete besede, katere se nahajajo v liturgiji, ravno tako razume in tolmači, kakor je razume in tolmači Cerkev. Skladatelj, kateremu je tekst takorekoč le zadnja skrb, prva pa njegova glasbena spretnost, kaže s tim, da se mora tekst ravnati po njegovi volji ter služiti njegovi umetnosti. Na ta način bi pa postala liturgija podložna osebnemu okusu in skladbe, katere bi izvirale iz tega principa, bi gotovo ne imele nad seboj značaj cerkvenega. O takih skladbah bi se ne moglo reči, da veje v njih cerkvni duh, kajti cerkvni duh ne veje v bogati harmoniji, ne v izglednih modulacijah in ne v umetnem kontrapunktu, temuč v sveti besedi, v liturgičnem tekstu. Skladatelj naj se soznani toraj pred vsem s koralnimi melodijami; nje naj meditira, nad njimi naj se vzgleduje in v njih naj išče občutkov, kakoršne Cerkev izrazuje. O kako bogat zaklad se mu bode odprl pred očmi, ako se vtopi v liturgično glasbo! Vsa cerkvna liturgija je namreč muzikalična, to je: njena sveta beseda je povsod v petji povzdignjena in poveljučana. Le odprimo mašne bukve (*missale*) in našli bodemo v njih vzvišeno petje mašnikovo in odgovarjajočega zbora. Preglejmo *ordinarium missae* in strmeli bodemo nad krasnimi melodijami, ki so predpisane za stalne dele svete maše. Vzemimo v roke *graduale* in pokazali se nam bodo bogati napevi za vsak *introitus*, *graduale*, *tractus*, *offertorium* in *communio* celega leta! Poišimo še *vesperale* in zopet tukaj v pesnih antifone in psalmi, himni in rezponzoriji! Dà, povsod nahajamo neprecenljive zaklade, katerih pravo vrednost so pripoznali največi posvetni skladatelji, kakor: Mozart († 1791), Mendelssohn († 1847), Meyerbeer († 1864), in drugi. Jud Halévy (skladatelj oper na Francozskem † 1862) pravi pa kar naravnost: „Čudim se, kako da trpé katoliški duhovniki našo glasbeno revščino po cerkvah, ker imajo tako lepo koralno petje“.

V čast naj si toraj šteje cerkvni skladatelj, da zamore iz veličastnih liturgičnih melodij jemati gradivo za svoja dela. Ceni naj je nad vse drugo in nikar naj si ne domišljeje, da bode sam kaj boljšega in lepšega iznašel. Spomnimo se tu slavnega Palestrine, njega, kateri je cerkvno-glasbenim umetnikom to, kar sveti Tomaž Akvinski katoliškim modroslovcem: zvezda, za katero naj hodijo, ako hočejo oostati na cerkvenih tleh. Palestrinov občudovanja vredni genij, kateri bi si bil lahko vstvaril samostojna pota, se je povsem uklonil liturgičnim motivom, kakor kažejo vže imena njegovih maš: *Iste Confessor*, *Dum complerentur*, *Veni sponsa Christi*, *Assumpta est Maria*, *Lauda Sion Salvatorem* itd.

Umetnik, bodi si podobar ali slikar, vtisne lahko umotvorom svoje ideje, katere občuduje svet ter slavi umetnikovo imé. Ne tako v cerkvni glasbi. Tukaj mora gledati skladatelj, kake občutke da ima Cerkev v svojih melodijah in le-tí mu morajo biti ravnilo, katerega naj se drži. Zatajiti mora

*) Vorrede zur „*Musica divina*“.

lastni okus, toliko manj staviti ga v prvo vrsto govoreč: „To je cerkveno“ — ponižno se mora vdati cerkveni interpretaciji in le na tej podlagi zidati dalje. Premišljuje naj, kako glasbeno obliko je dala Cerkev temu ali onemu *gradualu*, *offertoriju* itd., potem naj šele prime za pero ter naj dá cerkvenemu napevu tako harmonično obleko, kakoršna se mu spodobi.

Akoravno slavi Ambros v svoji knjigi „Geschichte der Musik“ skladatelja Janeza Gabrieli-ja († 1613) pisoč o njem: „Er betet und wir Alle beten mit ihm. In ihm kündigt sich die kommende musikalische Emancipation des Individuellen an“ — vendar te hvale ne odobrujemo, ker ne pripoznamo v emancipaciji kak napredek v cerkveni glasbi. Ako je Janez Gabrieli zapustil pot svojih prednikov, ako se je odtrgal od koralne podlage ter le svoja navdihnjenja izraževal v cerkveni glasbi, smatramo to individualnost za napako in vidimo v tem prerojenje cerkvene glasbe v slabšo (*renaissance*).

Posledica, katera izhaja iz razloženega, je toraj ta, da mora biti cerkvena glasba liturgiji vsestransko podložna. Ako se drži skladatelj tega načela, sme upati, da bodo zadobile njegove skladbe cerkveni značaj, ker so zastavljene na cerkveni podlagi. (Dalje prih.)

O namenu cerkvene glasbe.

Spisal Fr. Govekar.

(Dalje.)

All naj cerkvena glasba vtis provzročuje?

Ptuja beseda „efekt“ pomenja po našem vtis, učinek. Menim, da ga ni, kateri bi zanikal to vprašanje, kajti, ako bi imela biti cerkvena glasba brez efekta ali učinka, potem bi bila ona nepotrebna.

A drugo je vprašanje, kakošen naj bode vtis ali efekt cerkvene glasbe? Nje namen je, kakor smo že povedali, povelečevati Boga in napeljevati verno ljudstvo k pobožnosti in to pospeševati.

Verni hodijo v cerkev, da Boga molijo.

Naloga cerkvene glasbe gledé vernih bi bila tedaj, da jim ona v duhu cerkve moliti pomaga. Cerkvena glasba tedaj ni samocij ali sama za-se, ampak njena naloga je, da ona pomaga Boga moliti, častiti in povelečevati, ona se mora tedaj podvreči višemu namenu, namreč, češčenju Vsegamogočnega. Nje gaslo naj je: „Glej, dekla sem Gospodova!“

Kdor bi tedaj trdil in zahteval, da more cerkvena glasba vso pazljivost vernih za-se imeti, ta bi bil v zmoti. Vsa pazljivost vernih v cerkvi naj je obrnena na Boga, a molitev naj je pobožna in cerkvena glasba naj nikar ne dela onih, kateri molijo, nemim poslušalcem. Tù veljajo pač besede kardinala Bona, ko je rekel: „Konečno opominjam še glasbenike, da ne zlorabijo v razveseljevanje onega, kar so sv. očetje za povzdigo in pospeševanje pobožnosti določili. Cerkvena glasba bodi resnobna in mirna, da tudi pobožnost svoj del od tega ima, kar se poje“. Kardinal Bona zahteva tedaj, da naj cerkvena glasba pobožnost pospešuje, ter zahteva za pobožnost vernih večji, za glasbo pa manjši del od tega, kar se poje; zato naj se glasbeniki z manjšim delom zadovoljijo. A v liturgični glasbi zamorejo biti vendar le izjeme, t. j. skladba se lahko nahaja, kateri pripada večja ali manjša stopnja

pazljivosti. V takih slučajih določuje pred vsem manjša ali večja imenitnost raznih delov liturgičnega opravila, je li namreč molitev ali sv. opravilo i. t. d. Pri *Te Deum*, *Gloria* naj ima glasba veči del, kakor pa pri *Benedictus*, in *Agnus Dei*; večernice večji, kakor daritev i. t. d.

Menim da ne bode od več, ako pri tej priliki opozarjam na nevarnosti gledé iskanja vtisa pri cerkvenih kompozicijah, katero se preveč zahteva in to predaleč sega. Gledé navadnih obiskovalcev božjih hramov menim, da sleherni pritrdi besedam kardinala Bona. Ako pa gremo k produkcijam, n. pr. Cecil. društev, postane stvar drugačna. Tù se zbere od blizo in daleč večjih glasbenikov, ne da bi ravno prišli z edinega namena, da bi molili, ampak da obračajo vso svojo pazljivost na one umotvore, kateri se ravno popevajo. Tega sicer ne grajamo, a menimo, da je tako. Naravno je tedaj, da glasbeniki dajo prednost onim umotvorom, kateri zadovoljujejo vsi njihovi pazljivosti, a druge, kateri so njihovi pazljivosti v manjši meri zadovoljili, obsojajo kakor dolgočasne. (Mimogredé omenim, da se mi klasifikacija cerkvene glasbe „dolgočasna“ ne zdí primerna; kajti potem bi moral veljati tudi red „kratkočasna“ za najboljši. Umestneje in boljše bi bilo, kakor da se delajo taki subjektivni razsodki po vatlu lastne fantazije, da se vzame v roko tehtnica liturgičnih določil in pravila umetnosti.) Ni li mogoče, da izrekó poslušalci ravno nasprotno menenje v smislu kardinala Bona? Navadno so pa veščaki-glasbeniki razsojevalci in poročevalci, ter vplivajo s svojimi poročili na občno razsodbo. Ne terdim, da se nalašč narejajo neresnična poročila in krive razsodbe, menim pa, da različno stališče, katero zavzemajo oni, kateri molijo in oni, ki poslušajo, se le prerado prezira v takih slučajih. Po mojem nemerodajnem menenji nij dobro, cerkvenim skladbam in njihovem produkcijam preveliko slavo peti; pustimo to gledališčem in koncertom.

Sv. Augustin pravi: „Ako govornika večkratni odobravajoči klici pretrgujejo, tedaj to še ni nikakoršno znamenje, da je govoril vzvišeno; kajti dobro-klici zamorejo tudi veljati dovtipom in pikrim šalam. Pravi, vzvišeni govor s svojo jedernato utežo potlačí odobravajoče klice, a privede — solze. V Cezareji na Mauritanskem bil se je meščanski boj. Da bi ljudstvu od takega boja odsvetoval, govoril sem kolikor mogoče v vzvišenem slogu, ter hotel s tem njim njih nečloveško zastarano zlo iz srca iztrgati. Dokler sem čul njih odobravajoče klice, menil sem, da nisem ničesar opravil, pač pa ko sem zagledal solze. Zagledavši njih solze bil sem si svest, da sem tako nečloveško, od stare dobe od njih prednikov podedovano zlo navado zatrl, katera je njih srca na tako strahoviti način v oblasti imela, ter jo še prej premagal, kakor je do dejanj prišlo. Kmalu končam svoj govor obračaje njih srca in usta v zahvalo do Boga. Vže je preteklo od takrat osem in več let, kar se po Božji milosti nij več kaj tako strašnega poskušalo.“ —

Cerkvena glasba naj napravi in stori učinek na poslušalce; a da bi ga povzročilo, zato naj ne bode njena najvažnejša skrb, in naj tega ne išče. „Umetnost se sama ob vrednost in veljavo pripravi, ter postane lastna izdajalka, ako se hoče pred svetom kazati“, pravi Fénelon.

Vtis, katerega naj naredi umetni proizvod, naj pride sam od sebe, iz svoje vsebine in jedra, iz bistva. Ako tega nij, ako pride učinek od zunanjih pritisklin

tedaj tak vtis nij pravi in kaže, da umotvor nij umetniško delo. Ako zamoremo to reči o katerej stroki krščanske umetnosti, tedaj velja isto o cerkveni glashi. „Nje lepota in krasota biva v njej.“ Pravi umetnijski izdelek ne napravi vtisa, kakor bi se kdo nenadoma naenkrat zavzel ali začudil, a njegov vtis je večleten, dolgotrajen in po večkratnem ponavljanji toliko močnejši. Je pač razlika med zlatom in pozlačeno medjo. Kar provzročuje napačni in iskani učinek, zgubi kmalu svojo moč in vpliv, ter postane po večkratnem ponavljanji nadležno, dà, celo smešno. (Dalje prih.)

Spremenljive pevske molitve pri sv. maši

ob nedeljah in zapovedanih praznikih I. 1886. (po direktoriji ljubljanske škofije.)
(Dalje.)

7. februarija. Dom. V. p. Epiph. Sv. Romuald, opat, spozn. (S. Romualdi Abb. C.), dup.

Introitus.

Os justi (II. loco) meditabitur sapientiam, et lingua ejus loquetur iudicium: lex Dei ejus in corde ipsius. Ps. Noli aemulári in malignántibus: neque zeláveris faciéntes iniquitátem. V. Gloria Patri. Ton. VI.

Usta pravičnega bodo govorila modrost: in jezik njegov bode izrekoval sodbo: postava njegovega Boga je v njega srci. Ps. Ne srđi se nad hudobnimi: in ne vnečaj se nad hudodelniki. V. Čast Očetu. Ton VI.

Graduale.

Dómine praevenisti eum in benedictiónibus dulcédinis: posuisti in cápite ejus corónam de lápide pretiósó. V. Vitam pétiit a te, et tribuisti ei longitúdinem dierum in saeculum saeculi. Alleluja, alleluja. V. Justus ut palma florébit, sicut cedrus Líbani multiplicábitur. Alleluja.

Gospod, naproti si mu prišel s sladkim blagodarovanjem: položil si mu na glavo krono iz dragega kamna. V. Za življenje te je prosil, in dal si mu mnogo dni za vselej in vekomaj. Alleluja, alleluja. V. Pravični bode cvetel kakor palma, kakor cedra na Libanu se bode pomnožil. Alleluja.

Offertorium.

Desidérium ánimae ejus tribuisti ei, Dómine, et volúntate labiórum ejus non fraudásti eum: posuisti in cápite ejus corónam de lápide pretiósó.

Želje srca njegovega si mu spolnil, o Gospod, in prošnje njegovih ustnic mu nisi odrekel: položil si mu na glavo krono iz dragega kamna.

Communio.

Fidélis servus et prudens, quem constituit Dóminus super familiam suam, ut det illis in témpore tritici mensúram.

Zvesti in modri hlapec, ki ga je postavil Gospod nad svojo družino, da jim dá ob času mero pšenice.

14. februarija. Dom. VII. p. Epiph. (VI. nedelja po Razglaš.), De ea, sem.

Introitus.

Adorate Deum omnes Angeli ejus: audivit et laetata est Sion: et exsultaverunt filiae Judae. Ps. Dóminus regnávít, exsúltet terra: laeténtur insulae multae. V. Gloria Patri. Ton VII.

Molite Boga vsi angeli njegovi: to poslušá Sion in se veseli: in radujejo se hčere Judove. Ps. Gospod kraljuje, raduj se zemlja: veselé naj se mnogi otoki. V. Čast Očetu. Ton. VII.

Graduale.

Timebunt gentes nomen tuum, Dómine, et omnes reges terrae glóriam tuam. V. Quóniam aedificávit Dóminus Sion, et vidébitur in majestáte sua. Alleluja, alleluja. V. Dóminus regnávít, exsúltet terra: laeténtur insulae multae. Alleluja.

Bala se bodo ljudstva tvojega imena, o Gospod, in vsi kralji zemlje tvojega veličastva. V. Zakaj Gospod je sezidal Sion, in kazal se bode v svoji časti. Alleluja, alleluja. V. Gospod kraljuje, raduj se zemlja: veselé naj se mnogoteri otoki. Alleluja.

Offertorium.

Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltavit me: non moriar, sed vivam, et narrabo opera Domini.

Desnica Gospodova je moč skazala, desnica Gospodova me je povišala: ne bodem umrl, ampak živel bodem, in oznanoval dela Gospodova.

Communio.

Mirabántur omnes de his, quae procedébant de ore Dei.

Čudili so se vsi nad tem, kar je prišlo iz ust božjih.

21. februarija. I. predpepelnična nedelja (*Dom. in Septuagesima*), 2 cl., *De ea, sem.*

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 12.

28. februarija. II. predpepelnična nedelja (*Dom. in Sexagesima*), 2 cl., *De ea, sem.*

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 12.

(Dalje prih.)

D o p i s i.

Iz Lj. okolice, dné 20. jan. — Kar sem tu zapisal, vem iz lastne skušnje zadnjega časa. Imén nisem hotel napisati, ker nočem, da bi mi kdo očital, da le hujskam. Hotel sem bolj objektivno biti; in morda kdo poreče, da bi zaslužil ta „dopis“ priti med podučne članke. Vendar pa mislim, da boljše storite g. vrednik, ako ga vtaknete v predalo dopisov. — Da cerkvena glasba svojemu vzvišenemu namenu zadostuje, je zato neobhodno potrebno več faktorjev. Poleg natančnega spolnovanja liturgičnih pravil, so dobre orgle, izvežban orglavec in dobro poučen pevski zbor gotovo najvažnejši faktorji. Kjer se pa liturgična pravila lahkomišelnó prezirajo, tam ni govora o cerkveni glasbi. Vsaj je obče znano, da je petje v domačem jeziku med slovesno sv. mašo (*Missa cantata*) vže dné 12. marcija l. 1836. od S. R. C. ojstro prepovedano. Isto tako je s dekretom dné 22. marcija 1862. pri slov. večernicah in pri slovesnostih sè sv. R. T. pevanje v domačem jeziku za zlorabo proglašeno. Tudi *Credo* skrajšati je prepovedano. (Glej dotične dekrete.)

Milovanja vreden je orglavec, kateri se mora mučiti s slabimi orglami, ako mu pa poleg tega še manjka najpotrebniše vednosti, kje bode revež izvabil potem kraljici vsih instrumentov one vzvišene glasove in akorde, katere bi moral. Ne pravi se ne orglati, ako se le po tastah tolče brez vse prave zveze in značaja, ali ako se v manualu igra n. pr. v *D-dur*, v podnožnici pa v *C-* ali *Es-dur*, ali narobe. Kdor nima posebno žive fantazije in nadarjenosti, — in takih je silno malo — naj rajši po predlogah igra, ako je sploh zato zmožen, sicer naj pa to pusti.

Ako ne umeje o modulaciji, harmoniji, dinamiki, ritmusu, meri, zvokoslovju, moči glasov i. dr., kje zamore skladbam vdihniti pravi značaj in oni vzvišeni kolorit, kateri jim po pravici gre. Zato pa slišimo tolikrat orglanje brez prave zveze, jedra in cerkvenega značaja. Tudi se glasbeni umotvori ne pojo vsi enakomerno, kar tje v en dan, tu gre paziti na ritmična in druga glasbena pravila in znamenja, kakor tudi na cerkvena določila. Neobhodno potrebno je tedaj, da orglavec, poprej kakor kako skladbo javno zvršuje, ono vsestransko temeljito preuči, ter se globoko v njo vtopi. Ako se to prezira, potem je nemogoče cerkveni umotvor pravilno prednašati. Tako zahtevajo n. pr. cerkvena določila, da se morejo oni stavki pri „*Glorii*“, pri katerih se more mašnik z glavo prikloniti, veličastneje in razločneje peti in nikdar ne izpustiti. Taki stavki so: „*Adoramus Te; Gratias agimus Tibi; Jesu Christe; Suscipe deprecationem nostram; Jesu Christe.*“ Kjer se to prezira, se le prerado zgodi, da se skladba prav barbarično odpoje, osobito, ako jej ni kos ne orglavec ne pevski kor. Ni čudo, da je vtis potem ravno nasproten, in se ljudstvo po pravici pritožuje: „Kaj se pripravijo take peti, katerih na koru nihče ne zna; naj bi rajši med vso mašo „Pred Bogom“ peli, da ne bi nas motili.“ —

Tudi ni prav, ako se celi stavki pojejo, kakor bi bilo vse le ena beseda; tekst postane nerazumljiv, kakor jezik Indijancev v Minnesoti, kateri imajo takih dolgih besed, n. pr. za „šolska sestra“: „Kikinomagewiiniwawiiian-Mekatekwonaiekwek“. Tako n. pr. se sliši: *Etin*, *etincarnatus* ali *e-tincarnatus*; *Gloriam Credoin*; *Kyrie-lesson*; *At quecum-tura ira*; *Sacra-mentum*; *Et an-tiquum docu-mentum*; *Abu-troque*; Dostikrat se tudi sliši, da se vokali z naslednjimi konsonanti združujejo, mesto bi se konsonant še le konci note ali skupine privzel. *Kyr* namesto *Ky*, *Agn-us* prav *A-gnus*, *Sanct-us* prav *Sa-nctus*, itd. Dostikrat se tudi pri dolgih notah vokali neprijetno ponavljajo, n. pr. *Aaagnuus Deei*. Isto tako, ako pride na en zlog več not, n. pr. *Habeecumus ad Doominuum* ali *Iii . . . te Missa est, Deeee . . . ooo . . .* 27 krat. — Kakor se v večložni besedi zlog in v stavkih posamezne besede ne naglašajo enako, tako je paziti tudi pri manjših in daljših notnih skupinah. Glavni zlogi in besede, katere so za zapadek stavka imenitnejši, se bolj naglašajo. Dostikrat slišimo: *Sanctus*, *Deus*, *Domīnus et cum spirītū tūo*, itd. Dostikrat tudi slišimo besedam, katere se z vokalom začinjajo predstavljati konsonant, n. pr. *nAve*, *nAmen*, *nOremus*, *nIte*, itd. —

Pó dr. Fr. Witt-ovih besedah pa tudi taki pevski kor nij dokaj vreden, kateri pri vsaki slovesni maši vsaj enega oddelka koralno ne poje, ter tako koral iz cerkve izvira. — A tudi izbira spremenov je velike važnosti za povoljni vtis. Otm. Dressler je preračunal, da več orglavec zamore iz orgel s 10 spremeni 1023, a s 20 spremeni pa 1048576 raznih kombinacij izvabiti. Letos o Božiči sem slišal spremljati obligatni „solo“ s *Quintami Octavami* i. dr. To je nezaslišano.

Spremlja naj se vselej *p — pp*. Tudi ni pravilno držati glavni akord celih 8 — 12 taktov, med tem ko se „solo“ sprehaja v vse mogoče sorodne in pridružne tonove načine. Strašno je poslušati tako petje, kar je še hujši, ako niso glasovi čisti, ampak hripavi, se poje „skozi nos“, se z glasom zaganja in tremulira, kakor kak star obnošen fagot. Tako sem čul o Božiči spremljati in peti prelepo božično tako tesarski, da bi se bil r. g. skladatelj gotovo v grobu dvakrat obrnil, ako bi bil on to slišal. Ni čudo, da pravi ljudstvo, da so mu od takega petja „ušesa otekla“. Nij še vse, ako tega kako Midas-ovo*) uho ne zapazi in sliši. — Sv. očetje opominjajo: „Pojte s srcem, z ustmi in s svojim življenjem“. (Tedaj: misli, besede, dejanja.) Kedar pa poje, da bi ljudem bolj dopadel, nego Bogu, ta ne poje z Marijo, sestro Mojzesa, ampak s Herodijo, katera je pela, da bi občinstvu in Herodu dopadla. In sv. Ambrož pravi: „Ono je sladko petje katero ne omehkuži telesa, ampak dušo in telo okreпча“. Kedar tedaj poje, naj ostane v dolini — ponižnosti, da bodé povzdignen in uslišan na sv. gori. A Hugo a S. V. J. pravi: Ako poješ, da bi te ljudje hvalili, prodaš svoj glas onim, in on ni več tvoja lastnina, ampak tvojih kupcev. Varuj se, da cerkve ne spremeniš v gledališče. — To naj bi si naši pevski kori zapomnili!

Cecilijane.

Iz Ljubljane. — Zakaj bi tudi jaz enkrat ne spregovoril in povedal, kar drugi nečejo naznaniti? Bil sem o Božiči v Št. Lambertu pri Savi, kjer službuje zdaj kot organist lani izvežbani gosp. Jos. Cimerman. Pod vodstvom prejšnjega organista bilo je cerkveno petje popolnoma zatrto, o čemur sem se sam prepričal s tem, da sem pevke prosil, naj mi zapoje kakoršno koli pesen, ki so jo prej ob večjih praznikih pele. Zapele so mi latinsko mašo, seveda skrajšano *Gloria* in *Credo*, a zato je bil pa *Kyrie* precej obilen. A še le grozen bil je napev vzet iz fantovskih ponočnih pesen. Vprašanje je, kako si mora človek drzniti kaj takega na cerkveni kor spraviti.

Sedaj začelo se je na bolje obračati, posvetnice morale so se s kora umakniti in namesto teh pela se je na božični dan koralna enoglasna maša od Joosa, na sv. Štefana pa Foersterjeva *Missa in hon. st. Caeciliae*. Sicer je jako težavno pevce učiti četvero-glasnih skladb po posluhu; pa zdaj moral se je trud vzeti, ker v tem kratkem času še ni bilo mogoče s petjem na note veliko napredka storiti. Vendar z dobro voljo pevcev in organista doseže se tudi to. Hvalo tudi moram izreči posebno tamošnjemu č. gospodu župniku za njihovo podporo.

*) Kakor znano, moral je Midas prepričati med Apollonom in Pan-om, (oni je igral na liro, ta na pastirsko piščal) razsoditi; a ker se je odločil za zadnjega, naredil je Apoll, da mu je za kazen zrastle dvoje velikanskih oslovskih ušes.

Vsako vé, koliko težav in dela se ima prestati, kadar se začne puščavo obdelovati, na kateri je prej raslo le trnje in osat. Ravno tako je tudi pri cerkveni glasbi Ljudstvo, katero ima pokvarjen okus gledé cerkvenega petja, in ne vé razločevati pravo od nepravega, vstavlja se temu tu pa tam; a v St. Lambertu se tega ni bati, in ni mi prišlo na uho najmanjše zabavljanje. To mi tolikanj več upanja daje, da se bode tamkaj v kratkem mnogo dalo zboljšati, kar je doslej bilo jako žalostno in pomilovanja vredno. In iz sedanje puščave naredil bode se lep vrt onega petja, kakor ga želi sv. cerkev. Na delo organisti! poprimite se svete glasbe; posnemajte kar je posnemanja vredno in ne ustrašite se vsake male zapreke, katera vas zna doleteti v vašem delovanju. —p.

Razne reči.

— Prijateljem cerkv. glasbe bode gotovo všeč novica, da se je tudi v Rimu vstanovilo „Cecil. društvo“. Dne 23. dec. 1885. obhajal se je jako slovesno njegov začetek v cerkvi *St. Maria dell' Anima* v navzočnosti kardinala Bartolinija in škofov Amelijskega, Tolinskega in Aostiškega, ter mnogih prelatov. Petje je oskrbela gregorijanska šola pod vodstvom g. Müller-ja. Pelo se je najprej: *O bone Jesu* zl. Palestrina, *Gloria* zl. Gabrieli, *Benedictus* zl. Vittoria in *Credo* iz maše *papae Marcelli*. Potem je govoril pokrovitelj društva, kardinal Bartolini, o prednostih svete glasbe, o njenem značaju in namenu, ob enem kazoč na soglasje namenov našega sedanjega papeža, kateri se enakomerno brinjo za reformo filozofije, zgodovine in glasbe. Temu govoru je sledilo zopet petje in sicer: prekrasna skladba Marenco-va *Cantantibus organis, Benedictus* iz maše *Lauda Sion* in motét *Afferentur Regi* zl. Palestrina. Zdaj pa je jel govoriti dosedanji predsednik italijanskega „Cecil. društva“, g. Amelli iz Milana ter se poslovil od društva, ker mu je skoro čas, da se povrne na Monte-Cassino v svoj samostan. Zmaga naše Cecil. stvari, pravi Amelli, je vsled cerkv.-pevskih pravil sv. očeta Leona XIII. od dne 24. sept. 1884. zagotovljena in méni, da je njegove misije, ki je nameravala na reformo cerkv. glasbe v Italiji pripravljati, zdaj konec; ter da je za prihodnji čas vse zavisto od tega, da škofoje marljivo, strogo in previdno papeževa pravila izpeljujejo. Njih dolžnost je, da ta pravila svojim vernim priobčijo in čujejo, da se tudi izvršujejo. Konečno izroči Amelli društveno zastavo kardinalu-pokrovitelju, se mu zahvali za njegovo podporo in želi društvu srečo in dobri napredek. Pele so se še litanije M. B. zl. dr. Fr. Witt, potem pa se je volilo društveno predsedništvo. Voljeni so bili: predsednikom J. Pasquali, *capellano cantore* Sikstove kapele, 1. podpredsednikom mons. Grassi-Landi, 2. podpredsednikom advokat Remondini iz Genove. S *Te Deum-om* od Alfieri-ja zaključila se je ta pomenljiva slovesnost, katera je zadobila še s tem posebno veljavo, ker so sv. oče Leon XIII. sami posredovali, da je gosp. Pasquali sprejel predsedništvo, katerega se je iz zgolj ponižnosti branil.

— „*Harmonia sacra*“ je naslov novemu mesečniku za katoliško cerkveno glasbo. Izhaja v Krems-u ob Donavi (Stöhrigasse Nr. 2); vrednik mu je č. g. Anton Ditko, profesor veroznanstva na c. k. učiteljski v Kremsu; stane pa za vse leto s poštnino vred 1 gl. 30 kr. „*Harm. sacra*“ bode prinašala estetične, liturgične in glasbene članke v priprosti pisavi; ozirala se bode na greg. koral, na večglasno, vokalno ter instrumentalno glasbo, na cerkveno ljudsko petje, orgljanje in podučevanje v glasbi. Naznanjevala bode na svitlo izišle cerkvene skladbe ter njih izvršitve, prinašala životopise mož, ki imajo zasluge za sveto glasbo; itd. „*Harmonija sacra*“ bodi živo priporočana vsem našim soimšljenikom — a še bolj nasprotnikom cerkvene glasbe.

— Slavnoznaní skladatelj, mojster Dvořák dovršil je ravnokar veliko skladbo, oratorij „*Sv. Ljudmila*“; tekst je zložil J. Vrchlicky. Ta najnovejši Dvořákov umotvor se bode zopet na Angleškem prvokrat predaval.

— „*St. Gregorius-blad*“, ki že 10 let v holandskem jeziku izhaja pod vrlim vredništvom preč. g. prof. M. J. A. Laus-a, prinesel je med drugim izvrstnim blagom, v 1. št. letošnjega leta kratek a zanimiv posnetek delovanja nizozemskega društva za zboljšanje cerkv. glasbe ter tudi pregled člankov imenovanega glasbenika. Reči se mora, da Nizozemci so v tem času mnogo mnogo storili za povečanje službe božje; vendar se imenujejo „*servi inutiles*“ in g. vrednik pravi, ako je kaj dobrega storil, da „*Hem alleen zij de eer en de glorie!*“ Da bi pa svoje čitatelje in prijatelje še bolj navdušil, podal jim je prilogo v krasni obliki, znano nam dr. Witt-ovo pesen „*Geloofd zij Jezus Christus*“; to naj pojo v zahvalo za preteklost in kot prošnjo za prihodnost. „Živeli nizozemski Cecilijanci in njih vrednik č. g. Lans!“

Pridana je listu 2. števil. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Grjenzda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.